

Kolekcja dyplomaty w opałach wojny i „rewindykacji śląskiej”

ABSTRAKT

Po wielu latach od zakończenia II wojny światowej i ciągle pogłębianej inwentaryzacji zbiorów muzealnych nadal się spotykamy z obiektami rewindykowanymi o niezbadanej proveniencji, a także z podzielonymi prywatnymi kolekcjami, których części identyfikujemy w kilku muzeach. Mimo powszechnej cyfryzacji odkrywanie ich historii jest trudne, przynosi jednak ciekawe efekty, jeśli analizie obiektów będzie towarzyszyło zebranie dokumentacji, a nawet nawiązanie kontaktu ze spadkobiercami. Tak właśnie, dzięki weryfikacji danych, udaje się odkrywać ciągle nowe fakty dotyczące losów zbioru niemieckiego dyplomaty Johanna Antona Saurma von der Jeltsch (1836–1900), który swój majątek przekazał córce – Ślązaczce z Jerzmanowej. Rewindykowanie pojedynczych obiektów i całych kolekcji śląskich do zbiorów Muzeum Narodowego uszczupliło zasób dóbr kultury tego rejonu, dlatego warto przywrócić pamięć o historii tych zbiorów.

Wiele lat identyfikowaliśmy przedmioty z kolekcji Johanna Antona Saurma von der Jeltsch znajdujące się w warszawskim Muzeum Narodowym, początkowo nie zdając sobie sprawy, że stanowiły nie tylko wyposażenie zamku, ale przede wszystkim zbiór świadomie budowany przez ojca ostatniej właścicielki tego domostwa. Kobieta zabezpieczyła niektóre obiekty i wyprawiła je w długą podróż w czasie wojny, ale już nigdy nie udało się jej ich odzyskać z rąk rodziny. W muzeum zachowała się spora reprezentacja tego zbioru, złożona z obrazów, rzeźb, licznych mebli i innego typu rzemiosła. Kolekcja stanowi nie tylko majątek muzealny, ale jest również typowym przykładem zbieractwa z końca XIX wieku.

